

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2025

Kunnanhallituksen on tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuusto on 17.3.2025 § 11 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet. Hallintosäännön § 65 mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 29.9.2025 § 82 hyväksymän hallintosäännön 14 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasoilla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2025. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä. Elinvoimalautakunnan alaiset elinvoimapalvelut ja kuntaympäristöpalvelut tekevät arviointilomakkeen omilta osiltaan.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

- 5=onnistunut kiitettävästi
- 4=onnistunut hyvin
- 3=onnistunut tyydyttävästi
- 2=onnistunut huonosti
- 1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: SIVISTYSLAUTAKUNTA

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojaan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi: Rakentamis- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminta perustuu lakisääteisiin vaatimuksiin. Toimialan palvelujen tuottamisessa ja päätöksissä noudatetaan kunnallis- ja hallintolainsäädännön lisäksi ympäristön toimialan yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä. Lakeja uusitaan tiheässä tahdissa ja valtio siirtää jatkuvasti lisää vastuuta kuntien viranhaltijoille.

Rakennusvalvonnassa tehdyistä valituskelpoisista päätöksistä/ratkaisuista on toimintakaudella 2025 tehty 11 oikaisuvaatimusta viranhaltijan päätöksistä. Rakentamis- ja ympäristölautakunta on käsitellyt oikaisuvaatimuksista 11 ja pysyttänyt asioissa tehdyt viranhaltijapäätökset voimassa. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut. Vihdin kunnan rakennusjärjestyksestä valitettiin hallinto-oikeuteen rakennusjärjestyksen 24§:stä. Hallinto-oikeus hyväksyi valituksen ja pykälä 24 § kumottiin.

Rakentamis- ja ympäristölautakunnassa vuonna 2025 päätetystä lentokentän ympäristölupapäätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen. Kahdesta lautakunnassa päätetystä ylijäämämaiden hyötykäyttämisen päätöksistä on valitettu hallinto-oikeuteen. Näistä ei ole saatu päätöksiä.

Vuoden 2025 aikana oikeuskansleri pyysi selvitystä kahdessa asiassa liittyen ympäristövalvonnan tehtäviin. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen päätöstä rakennusvalvonnan asiassa ei ole saatu.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tulokellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjauskehdotuksineen.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi: Kuntaympäristöpalveluiden palvelukeskuksen johtoryhmä on seurannut vuonna 2025 sisäisesti sekä taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) että toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason talouden ja toiminnan vertailut on esitelty osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksessä.

Rakentamis- ja ympäristöpalveluiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet talousarvion puitteissa ja tavoitteiden seurantaa on tehty säännöllisesti.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavien perusteiden:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisissa ja rahamääräisissä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Vihdin kunnassa työsuojeluorganisaatio tekee säännöllisesti työoloihin liittyviä tarkastuksia eri työyksiköihin. Kuntaympäristöpalveluiden ja elinvoimapaalveluiden työyksiköissä käydään läpi työsuojeluorganisaation laatimat raportit. Lisäksi raporteissa mainitut korjaus- ja parannuskohteet pyritään hoitamaan kuntoon yhteistyössä ao. toimialojen kanssa.

Esimiehet saavat sähköisesti tiedot oman sektorinsa läheltä piti- ja työtapaturma –ilmoituksista.

Yksiköiden esimiehet käyvät ilmoituksia koskevat asiat läpi työyhteisössä. Näiden ilmoitusten kautta saadaan tietoa niistä riskeistä, joita Rakentamis- ja ympäristöpalveluiden alaisessa toiminnassa on. Läheltä piti- ja työtapaturma –ilmoituksien määrä sekä keskeiset teemat raportoidaan henkilöstöraportissa vuosittain.

Ympäristönsuojelu- ja valvontayksikön toiminnan riittävydestä ja vastaavuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Yleisesti riskienhallinnan ydin on yksikön työntekijöiden työturvallisuuden ja työkyvyn ylläpito. Työtehtäviin liittyy sekä väkivallan että tapaturmien uhkaa. Lisäksi riskejä voi toisinaan aiheutua henkilöresurssien vastaamattomuudesta työmäärään. Vuonna 2025 tilanne oli henkilöresurssien osalta verraten hyvä.

Rakennusvalvonnan osalta toiminnan riittävydestä ja vastaavuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Rakennetun ympäristön valvontatyöt ovat määrällisesti suuria ja asioiden eteenpäin vientiä on pyritty nopeuttamaan. Jatkuvan valvonnan ristiriitailanteet tuottavat suurimman osan työntekijöihin kohdistuvasta epäasiallisesta kohtelusta.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Vihdin kunnassa on viranhaltijoille ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada asiantuntijan opastusta.

Vihdin kunnan toimintasäännön mukaan tulosalue-esimies tekee päätöksen irtaimen omaisuuden poistoista ja luovutuksesta alaisensa viranhaltijan esityksestä. Toimintasäännössä on myös mainittu viranhaltijoiden hankintoihin liittyvät säännöt, rajoitukset ja valtuudet.

Rakentamis- ja ympäristöpalveluissa hankinnat on tehty myös vuonna 2025 lainsäädäntöä ja kunnan omaa ohjeistusta noudattaen.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimuksiin liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi: Rakentamis- ja ympäristöpalveluiden sopimukset ovat lähinnä asiantuntijapalveluiden ja IT-ohjelmistojen hankintoihin liittyviä. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden esimiesten vastuulla ja varassa. Sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat pääsääntöisesti julkisia. Aiemmin laadittuihin sopimuksiin ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi: Kuntaympäristön palvelukeskuksessa tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Vihdin kunnan sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen.

Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan säännöllisiin tarkastuksiin.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toimintaperiaatteina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus, ammattitaito sekä kuntalaisten tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun varmistaminen.

Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lomake täytetään talouspalveluiden tilinpäätös 2026 teams kanavassa. Lomake tulee olla täytettynä viimeistään 28.2.2026 mennessä. Mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talousjohtajalle ja controllerille.